

t.f. Generaldirektören

Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se

2019-11-22

2019/1889

REMISSVAR

Infrastrukturdepartementets remiss (I2019/00922/E) av Mindre aktörer i energilandskapet – förslag med effekt (SOU 2018/76)

Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) lämnar härmed följande synpunkter på rubricerat betänkande.

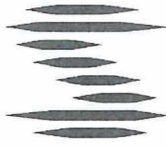
Sammanfattning

Med den omfattande etablering av förnybar elproduktion som förutses tror Svenska kraftnät inte att det är brist på elenergi som kommer att vara den stora utmaningen trots att en elektrifiering inom transportsektorn leder till en ökad elanvändning. Utmaningen som elsystemet står inför är brist på effekt som tidvis kommer att uppstå till följd av den minskade andelen planerbar elproduktion. I betänkandet föreslås att energibesparing ska införas med hjälp av kvotplikt baserad på årsförbrukning och med den uttalade ambitionen att mindre aktörer ska vara en del av lösningen på effektfrågan. Utredningen har dock inte analyserat hur effektiva de föreslagna åtgärderna kommer att bli och Svenska kraftnät kan inte se att de av betänkandet lagda förslagen kan bidra till signifikanta effekter på effektsituationen så att elsystemet fortsatt är leveranssäkert.

Den viktigaste åtgärden för detta är att säkerställa att elsystemet kan balanseras vid varje tillfälle då elsystemet har effektknapphet. Svenska kraftnät bedömer att det föreslagna kvotpliktsystemet inte kommer ha tillräckliga incitament för att mindre aktörer ska kunna bidra. Kvotpliktsförslaget saknar de ekonomiska incitament som behövs för att aktörerna löpande ska tvingas ta hänsyn till den aktuella kapacitetssituationen.

Svenska kraftnät anser att de åtgärder som bör prioriteras är sådana som ger förutsättningar för större förbrukningsflexibilitet och det är ett viktigare mål än att minska elenergianvändningen som betänkandets förslag riktar in sig på.

Vidare är åtgärdernas effekter och kostnader oklara och det är svårt att utvärdera om de är samhällsekonomiskt motiverade. Svenska kraftnät uppfattar att samma bedömning som gjordes vid införandet av energieffektivitetsdirektivet i prop. 2013/14:174 fortfarande är relevant. Regeringen valde då att inte föreslå införandet

av vita certifikat och i stället förordade en alternativ strategi för att uppnå energibesparingar hos slutanvändarna.

Svenska kraftnät avstyrker förslagen om kvotplikt och auktionssystem och motiverar det och andra synpunkter på betänkandet nedan.

Ekonomiska incitament

Förslaget i betänkandet innehåller inga ekonomiska incitament utöver sanktionsavgifter i kvotsystemet som driver aktörerna att möta effektbehoven. Svenska kraftnät anser att det behövs tydliga ekonomiska signaler som innebär att aktörerna löpande tar hänsyn till effektsituationen för uppnå eftersträvad kapacitetsanpassning.

Här bör påpekas att med en så omfattande installation av väderberoende produktion som förutses kommer det finnas behov av ökad flexibilitet även under andra tidpunkter än vid systemets toppplastimme som betänkandet anger. Incitament för kapacitetsanpassning måste av den anledningen vara dynamiska och kan inte enbart lösas som en enstaka installationsåtgärd enligt föreslagen kvotplikt. Om fokus enbart läggs på införandet av kvotplikt med dess statiska incitament riskeras att otillräckliga resurser läggs på att utveckla nödvändiga dynamiska incitament.

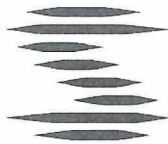
Utredningen föreslår att en övergång till procentuell elenergiskatt bör utredas vidare. Svenska kraftnät håller med om att en sådan skulle kunna stimulera efterfrågeflexibilitet och att förslaget av den anledningen är värt att utredas vidare.

I betänkandet förs ett resonemang om dynamiska nättariffers betydelse och Svenska kraftnät förordar att sådana etableras för att ge ekonomiska incitament till ökad flexibilitet.

Kvotplikt & auktionssystem

Förslaget med kvotplikt på elhandelsföretag kommer att lägga en administrativ börda på branschen som inte säkert kommer ge de effekter på systemet som önskas. Det är svårt att se att kvotplikt skulle vara det lämpligaste styrmedlet för att få mindre aktörer att bli mer aktiva. Kvotpliktsystemet är svåröverskådligt och kan störa eller försena genomförandet av att organiska marknadslösningar som kan flytta förbrukning i tiden eller minska effektuttaget då elsystemet är högt belastat.

Kvotsystemet saknar dessutom en geografisk komponent vilket gör kvotsystemet mindre kostnadseffektivt. En åtgärd i en ansträngd del av elsystemet räknas inte vara mer värd än en åtgärd där elsystemet är mindre ansträngt.

Svenska kraftnät avstyrker av dessa skäl förslaget med kvotplikt.

Som ett alternativ till kvotplikt föreslås ett system med auktioner. Systemet förefaller visserligen lättare att förstå för de små aktörerna jämfört med kvotpliktsystemet, samt är mindre administrativt betungande. Men förslaget har samma grundproblem som nämnts för kvotplikt. Det föreslagna auktionssystemet behöva beskrivas mer konkret i betänkandet för att kunna bedömas fullt ut.

Även förslaget med ett auktionssystem såsom det beskrivs avstyrks av Svenska kraftnät.

Förbrukningsflexibilitet

Betänkandet berör behovet av ökad förbrukningsflexibilitet men Svenska kraftnät konstaterar att det inte redovisas några konkreta åtgärder för att uppnå detta.

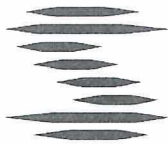
Svenska kraftnät har i remissvar på Energimarknadsinspektionens rapport Åtgärder för ökad efterfrågefleksibilitet i det svenska elsystemet (Ei R2016:15) påpekat att nyttan med efterfrågefleksibilitet riskerar att vara överskattad och att ett investeringsstöd endast bör införas om nyttan med det överstiger kostnaderna. Svenska kraftnät anser ändå att det är lämpligt att Energimyndigheten ges i uppdrag att ta fram förslag på investeringsstöd för fjärrstyrning av värmelaster, laddinfrastruktur och energilagring så att dessa resurser kan komma till nytta för systemtjänster och möjliggöra etablering av praktisk förbrukningsflexibilitet i framtiden. För denna typ av utrustningar är det lämpligt att det finns författningsreglering så att de nya utrustningarna förbereds för fjärrstyrning.

Det i betänkandet föreslagna energirotagdragen skulle kunna vara stimulerande för anläggningsägare att investera i åtgärder för förbrukningsflexibilitet och i detta syfte skulle betänkandets föreslagna auktionsförfarande för att få fram effektiva systemlösningar vara till nytta.

Konsekvenser för elmarknaden

Förslagen om kvotplikt eller auktionssystem är kostnadsdrivande. Detta riskerar att försvåra det politiska målet att elektrifiera bl.a. transport- och industrisektorn. Priseffekter från erfarenheter från andra länder nämns i betänkandet, men såvitt Svenska kraftnät vet har inga andra länder infört vita certifikat riktade mot minskat effektuttag.

Den svenska elmarknadsmodellen innebär att balansansvariga planerar för och försöker upprätthålla balans mellan tillförsel och användning av el samt att Svenska kraftnäts balanskraftmarknad balanserar avvikelser mellan

balansansvarigas utfall och planering. I betänkandet beskrivs inte konsekvenserna av föreslagna åtgärder för Svenska kraftnät, balansansvariga eller elleverantörer om resurser i produktion eller förbrukning kommer att utnyttjas av andra parter t.ex. energitjänstföretag (aggregatorer).

Anläggningsåtgärder

I betänkandet föreslås att Energimyndigheten vid senare tidpunkt ska ta fram en lista med anläggningsåtgärder som är godkända för att ingå i kvotssystemet och som syftar till att reducera effektuttaget. Utan att ha sett denna lista är det omöjligt för Svenska kraftnät att utvärdera kvotpliktsystemets effektivitet för de syften som kvotssystemet är tänkta att lösa.

Svenska kraftnät anser att rena energibesparingsåtgärder är av mindre nytta för elsystemet och att fokus bör läggas på åtgärder som leder till etablering av förbrukningsflexibilitet för att få mindre aktörer att bidra i effektfrågan.

Energilager

Svenska kraftnät tillstyrker att energilager bör definieras och införlivas i ellagen. Dessutom behöver det förtydligas i lagstiftningen hur inmatnings- respektive uttagpunkter ska definieras för denna anläggningstyp.

Beslut i detta ärende har fattats av t.f. generaldirektör Lotta Medelius-Bredhe efter föredragning av chefsstrateg Niclas Damsgaard och Lars Munter Elmarknadsavdelningen. I ärendets handläggning har även kraftsystemanalytikern Erik Hellström och tekniska direktören Ulf Moberg deltagit.

Sundbyberg, dag som ovan

Lotta Medelius-Bredhe

Lars Munter